С Т А Н О В И Щ Е

от
доц. д-р Вероника Андреева Иванова , д.пс.
МУ-Варна

По отношение заповед на ректора на ВСУ– Варна
№ 568 от 24.09.2026 г., за включване в Научно жури за защита на дисертационен труд за присъждане на научна степен „Доктор”на **Мария - Стефка Димитрова** по **научна специалност „***Професионално направление 3.2 "Психология“, докторска програма „*Обща психология “**“,** на тема „Медиация и постигане на споразумение в процеса на психологическото преодоляване на конфликтите“.

1. Актуалност

Дисертантът разработва актуален проблем, идващ от необходимостта да се разшири познанието за психологическите аспекти на медиацията. Научното изследване на процеси, свързани с взаимоотношенията, съдържа в себе си известен риск от това да се догматизира една сфера, в която готовите модели могат силно да ограничат необходимата спонтанност, интуиция и творчески заряд, зависещ повече от личността, отколкото от следването на готов, макар и научно верифициран модел. Дисертантът си поставя за цел да изследва онези характеристики на процеса на медиация, които го правят по-близък до човешки контакт със своите изненади, отколкото до формална процедура. В този смисъл актуалността на този труд е именно в осмислянето на границите на медиацията – от една страна с правната част на процедурите, от друга с психологическото консултиране, което борави със свои, различни от юридическите изисквания методи.

2. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 215 страници. Библиографията обхваща 68 заглавия от които 45 на кирилица. Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, изводи след всяка, заключение, източници и приложение.

В първа глава авторът проявява умения да систематизира теоретична информация, като представя общите черти на понятието за конфликт в психологията, акцентира върху интердисциплинарността и липсата на единен понятиен апарат. Авторът разглежда различните функции на конфликта в организацията и представя класически и съвременни типологии. Във втората част на първа глава фокусът е върху медиацията, като са представени коректно както видовете медиация, така и тяхната голяма практическа значимост за справяне с конфликтите. Авторът показва, че използва точен категориално-понятиен апарат и умее да прилага методите и да адаптира методиката към конкретното изследване.

Втората глава представя методиката и методите на изследване. Представени са целите и изследователските въпроси подробно и прецизно. Подробно е разработен дизайн на изследването с променливите и методите за изследване. Използвани са адекватни статистически анализи, като обемът на извадката надвишава изискванията за един дисертационен труд и дава допълнителна тежест на представените изводи. Целта е формулирана адекватно и е свързана с темата и основната насока на дисертационния труд. Задачите са оформени и съобразени с подпомагането на осъществяването на целта на изследването. Представените данни са обработени с адекватни на скалираните величини и разпределенията статистически методи. Авторът е представил структуриран модел на връзките в медиацията.

В трета глава се представят анализите от резултатите, като е използван смесен количествено-качествен подход, показващ анализа по отделни айтеми или групи от айтеми при различните въпросници. Прави се детайлен анализ на данните. Така получените резултати показват гранични стойности на коефициента на Кронбах за методиката, слаба корелация между локуса на контрол и конфликтността; от една страна, по-големият процент от изследваните са с вътрешен локус на контрол, а нивата на конфликтност са високи. Анализът на вътрешната структура на въпросника също показва

известна разнородност. Всичко това предполага една умереност в изводите и разширяване на факторите, които влияят на конфликтността извън локуса на контрол.

Изводите представляват обобщение на резултатите, като са включени и лимитиращите фактори, съпътстващи всяко прецизно изследване. Критично и адекватно са представени изводите и приносите, както и насоките за бъдещи изследвания.

3.Препоръки към дисертационното изследване.

Към дисертационния труд имам следните препоръки: При посочване на ограниченията на изследването е посочен фактът, че се използва само корелационен анализ и не могат да бъдат търсени причинно-следствени връзки, а в трета глава има данни от регресионен анализ. Въпреки че се препоръчва умереност на изводите поради нестабилните статистически резултати, в дисертационната работа целта е да се покаже, че дисертантът има умение да събира, обработва и анализира данни, и дори резултатите да не са съвсем еднозначни, това не намалява стойността на изследването, а поставя допълнителни въпроси, които могат да разширят осмислянето на ролята на конфликтите в междуличностното общуване в организацията. Високата конфликтност не е задължително с отрицателна конотация, още повече когато тя се наблюдава при младите хора, е важно да бъде мислена като ресурс, като път към една задължителна промяна и отпадане на старото, което вече не работи в организационната структура, а всяка промяна на структурата изисква определено ниво на несъгласие с вече загубили функцията си системи и структури.

4. Научни и научно-приложни приноси.

Цялостно дисертационният труд дава основание за формулиране на следните научни и научно-приложни приноси:

1. Систематизирани и анализирани са важни аспекти от микроклимата в организационната култура.

2. Анализирани са различните теоретични модели, като е намерен интегративен подход.

3. Направено е детайлно проучване на проблема, имащо и своята трансформационна стойност, за възможните начини на осмисляне на конфликтите и работата с тях. Пълноценното изследване на диференциалните различия по пол дава допълнителна посока за диференцирана психологична работа.

4. Научно обоснована е необходимостта да се обърне внимание върху възможностите на медиацията за подобряване на този микроклимат.

Авторефератът отразява изцяло съдържанието на дисертационния труд. Основните части от дисертационния труд са представени в три публикации под формата на статии и доклади от национални и международни конференции.

5. Заключение

Дисертационният труд на Мария-Стефка Димитрова представлява детайлно и задълбочено изследване в областта на човешките взаимоотношения в работна среда. Приносите имат теоретичен и приложно-практичен характер, като едно от основните постижения на настоящия труд е, че не се стреми към категоричност на изводите, а напротив – като всеки истински научен проблем, оставя и много въпроси за бъдещи анализи и изследвания. Това ми дава основание да гласувам „за“ присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.2. Психология.

Варна
08.10. 2026г.

Изготвил становището:
Доц. д-р Вероника Иванова